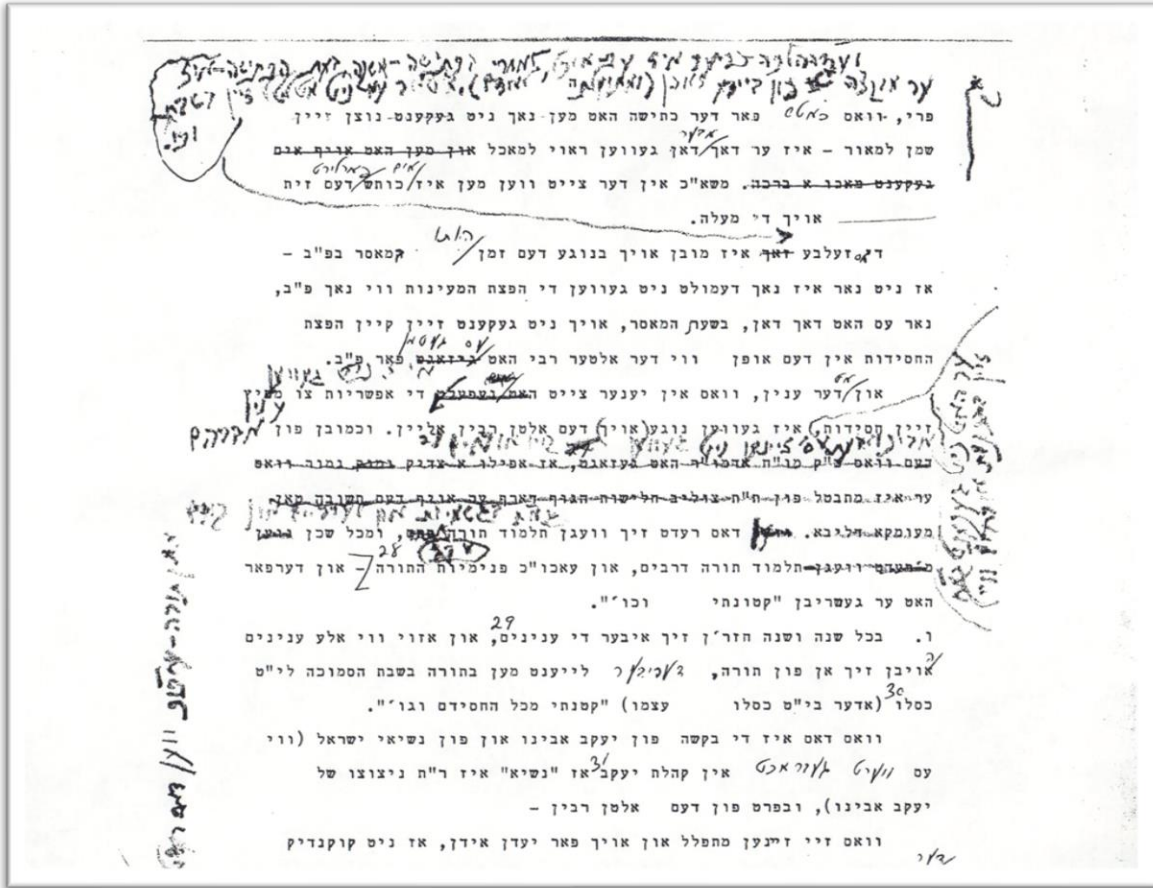

(ג) לקו"ש חלק ב וישלה - י"ט כסלו (תשמ"ב)

א

[הגהות - סעיף ה בהשיחה]

.. וואס כאטש פאר דער כתישה האט מען נאך ניט געקענט נוצן זיין שמן למאור - איז ער דאך אבער געווען ראוי למאכל. משא"כ אין דער צייט ווען מען איז אים כותש פארלירט דעם זית אויך די מעלה.

וע"ד ההלכה - פריער איז ער - אוכל, לאחרי הכתישה - משקה, בעת הכתישה - איז ער מוקצה* פון ביידע זאכן (ומתועלתה לאדם), מ'טאר עם ניט מטלטל זיין בשבת וכו'.

דאס זעלבע איז מובן אויך בנוגע דעם זמן היותו במאסר בפ"ב - אז ניט נאר איז נאך דעמולט ניט געווען די הפצת המעינות ווי נאך פ"ב, נאר עס האט דאך דאן, בשעת המאסר, אויך ניט געקענט זיין קיין הפצת החסידות אין דעם אופן ווי דער אלטער רבי האט געזאגט פאר פ"ב.

און דער ענין, וואס אין יענער צייט האט געקענט די אפשרות צו טיין זיין חסידות, איז געווען נובע (אויך) דעם אלטן רבין אליין. וכמובן פון דעם וואס מ'ט"ח אהר"ה האט געזאגט, אז אפילו א צדק נהנה במנה דאס ער איז מחבטל פון ח"ה צוליב הלישה הגוף דארת טב אגרת דעם חסידות טאן מענטשן מלגבא. דאס רעדט זיך וועגן הלמוד חורף, ומכל שכן געבן מענטשן וועגן הלמוד תורה דרבים, און עאכו"כ פנימיות החורה ז' און דערפאר האט ער געשריבן "קטונתי וכו'".

1. בכל שנה ושנה חזר'ן זיך איבער די ענינים, און אזוי ווי אלע ענינים אויבן זיך אן פון תורה, ²⁹ לייענט מען בתורה בשבת הסמוכה ל"ט כסלו (אדער ב"ט כסלו עצמו) "קטנתי מכל החסידים רבו".

וואס דאס איז די בקשה פון יעקב אבינו און פון נשיאי ישראל (ווי עס ווערט געזאגט אין קהלת יעקב³⁰ אז "נשיא" איז ר"ה ניצוצו של יעקב אבינו), ובפרט פון דעם אלטן רבין -

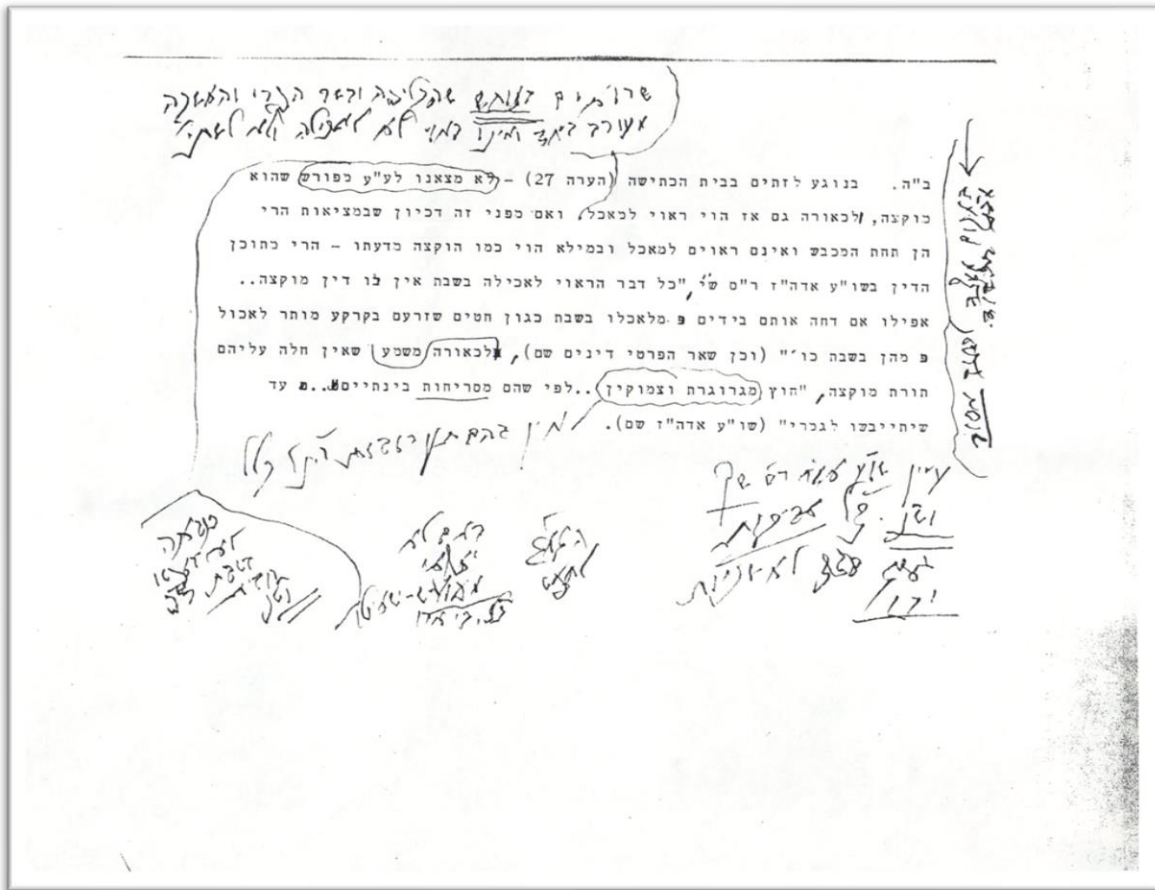
וואס זיי זינען מחפלא און אויך פאר יעדן אידן, אז ניט קוקנדיק

און אט דער ענין, וואס אין יענער צייט האט אים געפעלט איז ניט געווען די אפשריות צו מפיץ זיין חסידות, איז געווען נוגע (אויך) דעם אלטן רבי'ן אליין. וכמובן פון דעם וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר האט געזאגט²⁷, אז אפילו א צדיק גמור וואס ער איז מתבטל פון ת"ת צוליב חלישות הגוף דארף ער אויך דעם תשובה טאן מען מקא דליבא ענין אברהם אבינו בעת ער האט ניט געקענט גמ"ח זיין בהכנסת אורחים ווייל ס'זיינען ניט געווען קיין אורחים²⁷ גמ"ח בגשמיות און לערביים און קודם מתן תורה - עאכו"כ ווען דאס רעדט וואס ווען דאס רעדט זיך וועגן תלמוד תורה²⁷ *סתם, ומכל שכן ווען מ'רעדט וועגן - תלמוד תורה דרבים, און עאכו"כ פנימיות התורה - און דערפאר האט ער געשריבן "קטונתי וכו" ..

(*)

ב

[מענה להמניחים]

מענה להמניחים שכתבו:

"בנוגע לזתים בבית הכתישה (הערה 27) - לא מצאנו לע"ע מפורש שהוא מוקצה, ולכאורה גם אז הוי ראוי למאכל. ואם מפני זה דכיון שבמציאות הרי הן תחת המכבש ואינם ראויים למאכל ובמילא הוי כמו הוקצה מדעתו - הרי מתוכן הדין בשו"ע אדה"ז ר"ס ש"י, "כל דבר הראוי לאכילה בשבת אין לו דין מוקצה . . אפילו אם דחה אותם בידים מלאכלו בשבת כגון חטים שזרעם בקרקע מותר לאכול מהן בשבת כו" (וכן שאר הפרטי דינים שם), משמע לכאורה שאין חלה עליהם תורת מוקצה, "חוץ מגרוגרת וצמוקין . . לפי שהם מסריחות בינתיים . . עד שיתייבשו לגמרי" (שו"ע אדה"ז שם)."

מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א (מצילום כתי"ק):

[1] סימן בעיגול את התיבות "לא מצאנו לע"ע מפורש", וכתב:

כנראה לא חפשו בשבת ר"פ חבית וש"נ

באם לא ימצאו מפורש - ישמיטו כ"ז, כי אין הזמ"ג לחפש

[2] על התיבות: "ולכאורה גם אז הוי ראוי למאכל", כתב:

שרואים במוחש שהקליפה ובשר הפרי והמשקה מעורב ביחד ואינו ראוי לא לאכילה ולא לשתי'

[3] סימן בעיגול את התיבות: "מגרוגרת וצמוקין", וכתב:

אין בהם תערובות הנ"ל כלל

[4] על כללות המכתב, כתב:

עיין שו"ע או"ח ר"ס שך וש"נ. צ"ל אריכות גם בצצ למשניות וכו'

[5] על כללות המכתב, כתב:

במקום מוקצה לכתוב אסור מפני הכבוד.

וסימן בחץ ובעיגול.

[שיחת ש"פ וישב, תשמ"ב]

לאחר מכן הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א להשמיט את הדברים.

בהתעודות ש"פ וישב, התייחס כ"ק אדמו"ר שליט"א לנושא זה ברבים (התועדות תשמ"ב ח"ב ע' 574 ואילך. - וצויין לשיחה זו בלקו"ש שם הערה 26*):

וכידוע החילוק בין אופן המאסר של אדמו"ר הוקן לאופן המאסר של אדמו"ר האמצעי - שאצל אדמו"ר האמצעי נתנו רשיון מיוחד שהחסידיים יוכלו להכנס אליו בעתים קבועים, כדי שיוכל לומר חסידות בפניהם (וכידוע שבעת שבתו במאסר אמר כמה מאמרי חסידות, וביניהם - ד"ה אתה אחד), משא"כ אצל אדמו"ר הוקן - לא הרשו לאיש להכנס אליו כו', ובמילא לא הי' יכול לומר חסידות. ויש לומר שענין זה (שבעת הישיבה במאסר לא הי' גילוי החסידות) הוא ברוגמת היות שנמצא תחת קורת בית הבר (בעת הכתישה) - שיש לו דין מוקצה, היינו, היות שבערב שבת בין השמשות לא הי' היות ראוי לאכילה (כי הי' מונח כבר תחת קורת בית הבר והתחילה כתישה), זאת אומרת, שעי"י שהכניס את היות תחת קורת הבר דחה אותו בידים - לכן, הרי זה מוקצה.

ודוגמתו בנמשל - אייכלתו של אדמו"ר הוקן לומר חסידות בעת שבתו במאסר (בעת הכתישה) ע"ד הענין דמוקצה.

לו, אבל לכאורה אינו מובן; מבוואר בשו"ע (או"ח ס"ו ס"ב) שבנוגע לכל הפירות כו' (חוק מנגרונות וצימוקים) אין דין מוקצה אפילו אם דחה אותם בידים, וא"כ, גם לאחרי שהיות נמצא תחת קורת בית הבר, היינו, לאחרי שדחה אותו בידים, אין לו דין מוקצה, ויכול להוציאו ולאכלו כו'! והביאור בזה:

האמור לעיל שגם לאחרי שדחה אותם בידים אין בהם דין מוקצה - הרי זה דוקא כאשר חוזר בו מדחייתו ורוצה לאכול את הפירות, שאז מתבטלת הדחי' בידים, ולכן אין זה מוקצה; אבל כאשר הוא ממשיך לדחות אותם בידים, הנה עת הדחי' הרי זה בודאי מוקצה, מאחר שאינו רוצה לאכול דבר זה.

ובענינו - כל זמן ישיבת אדמו"ר הוקן במאסר (בעת הכתישה), הרי זה ברוגמת הענין שממשיך לדחותו בידים (שדחה את היות ואינו רוצה לאכלו), ולכן הרי זה בגדר של מוקצה.

ובפרט שלאחרי שמכניס את היות תחת קורת הבר נמאס היות למאכל אדם, מאחר שבעת הכתישה מתערב בשר היות עם השמן והשמרים והגרעין כו', וא"כ, הרי בודאי שממשיך לדחותו בידים.

ונוסף לזה: לדעת ר' יהודה יש דין מוקצה באוכלין שדחה אותם בידים, ואע"פ שההלכה אינה כן - הרי ידוע ש,אלו ואלו דברי אלקים חיים". וא"כ, האמור לעיל מתאים לדעת ר' יהודה עכ"פ.

לח, והנה, אע"פ שבעת הישיבה במאסר (בעת הכתישה) לא הי' יכול להיות כללות הענין גילוי החסידות - הנה דוקא ע"י כתישה זו נפעל העילוי דנותן שמו, היינו, שע"י המאסר נפעל אמיתית הענין ד,יפוצו מעינותיך חוצה", באופן נעלה יותר מאשר קודם המאסר (הכתישה).

והרי, הימים האלה נזכרים ונעשים", היינו, שמדי שנה בשנה נמשך ב"ט כסלו תנינת כח מחדש בנוגע לכללות הענין הפצת המעיינות חוצה, ביתר שאת ויתר עז.

המעשה הוא העיקר - לצל את הנתינת כח ד"ט כסלו, ולהוסיף בכל הפעולות הפצת המעיינות חוצה. ועי"ז וזכים בקרוב ממש לקיום היעוד קא אתי מר דא מלאך משיחא - בביאת משיח צדקנו.

* * *

לה, כאן המקום לבאר ענין נוסף השייך ל"ט כסלו - בנוגע לפתגם הידוע שאמר אדמו"ר מהרש"ב נ"ע בנוגע לכללות ענין המאסר, שוהו בדוגמת היות שכאשר כותשין אותו נותן שמונו (והרי פתגם רבותינו נשיאנו הוא בתכלית הדיוק). [ובהקדים: לפעמים כותשים ענין מסוים בקיצור כו', כדי שיבינו ויכתבו ענין זה בהרחבה יותר, ובדוגמת תנינת לבנים לבנות מהם בנין. וכן הי' בנוגע לענין דלקמן. אבל כנראה שלא הבינו זאת כו', כמובן מהשאלות ששאלו כו', ולכן, אבאר עתה ענין זה].

לכאורה צריך להבין:

נחבאר לעיל שתלמיד חכם נקרא בשם, שבת", היינו, שהוא בדוגמת כללות ענין השבת. וא"כ, מאחר שאדמו"ר הוקן ענינו הוא - "שבת", כיצד הי' יכול להיות אצלו כללות ענין המאסר באופן דכתישת היות כו', הרי כתישת היות (סחיטת פירות) בשבת אסורה מפני שמפרק המשקה מהפיר, תולדות הדש - מלאכה האסורה מן התורה!?

והביאור בזה:

בספר המצוות להצ"צ, מצות לא תבערו אש, מבוואר טעם האיסור דהבערת אש ביום השבת, ועד"ז האיסור לזון ולענוש ביום השבת - לפי שביום השבת מסתלקים הגבורות קשות ואין להם שליטה בעולם כו', ולכן אסור יהי' הענין דהבערת אש (גבורה) וענין הדין בעולם.

ואיסור זה הוא, בכל מושבותיכם" דוקא, אבל בבית המקדש היתה אש על המזבח גם ביום השבת, מאחר שהיו צריכים להקריב את הקרבנות ביום השבת (ואדרבה: כל עיסקא דשבתא כפול כו' קרבנו כפול כו'), וטעם הדבר - משום שהגבורות דבית המקדש הם בבחי' תגבורת החיות כו'.

[כנראה שדרוש זה מיוסד על מאמרי אדה"ז, ובפרט ע"פ הירוע שספ"ה צ"צ להצ"צ נכתב בחיי אדמו"ר הוקן, ולכן מסתבר שכתבו על יסוד מאמרי אדמו"ר הוקן ששמע באותו זמן].

ועפ"ז מובן כיצד הי' יכול להיות כללות ענין המאסר של אדמו"ר הוקן באופן דכתישת היות כו' - כי ענינו של אדמו"ר הוקן הוא ברוגמת הענין דבית המקדש, ולכן הי' יכול להיות אצלו ענין המאסר (כתישת היות כו' בשבת), כשם שבבית המקדש היתה אש על המזבח גם ביום השבת.

לו, בנוגע לכללות הענין דכתישת היות כו' (ענין המאסר) - ישנם ב' מצבים: (א) המעמד ומצב שבעת הכתישה (הישיבה במאסר). (ב) המעמד ומצב שלאחרי הכתישה (גילוי תורת החסידות לאחרי הגאולה). המעמד ומצב שבעת הכתישה (בנוגע לגילוי החסידות) הוא למטה יותר מהמעמד ומצב שקודם הכתישה, כדלקמן.

והביאור בזה:

קודם כתישת היות ישנו השמן שבתוך היות (שמונו אגור בחוכו), ועד"ז בנמשל - גם קודם המאסר הי' גילוי תורת החסידות ע"י אדמו"ר הוקן, אבל מובן בפשטות שאין להשוות זאת לאופן גילוי השמן הנפעל לאחרי הכתישה, כי אמיתית ועיקר הענין דנותן שמונו הרי זה ע"י הכתישה דוקא, ועד"ז בנוגע לגילוי תורת החסידות - שעיקר הענין ד,יפוצו מעינותיך חוצה" נפעל ע"י המאסר (הכתישה) דוקא.

וכל זה אמור בנוגע למצב שקודם הכתישה (שגם אז הי' גילוי החסידות), אבל בעת הכתישה (בעת הישיבה במאסר) לא הי' יכול להיות גילוי החסידות - ולכן הרי זה למטה יותר מהמעמד ומצב שקודם המאסר.